

اولین همایش بین المللی نوآوری و تحقیق در هنر و علوم انسانی
The first International Conference on Innovation and Research in Arts and Humanities
سیر تحول نقوش پارچه در ایران اسلامی

- زمزم سادات رضوی ۱، محبوبه طاهری ۲، دکتر سید ماهیار شریعت پناهی ۳
- ۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه تاریخ و تمدن ملل اسلامی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.
- ۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه تاریخ و تمدن ملل اسلامی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.
- ۳- استادیار، گروه تاریخ و تمدن ملل اسلامی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.

چکیده

این نوشتاربانگهای جدید، سیر تحول نقوش پارچه بافی در سه دوره قرون اولیه اسلامی تا حمله مغول و تیموری، دوره صفوی تا پایان قاجار در ایران را بررسی می نماید. با ورود اسلام به سرزمین ایران در کنار اعتقاد به آیین نو و یک جهان بینی نو، یک سبک نو در زمینه های فرهنگی و هنر بوجود آمد. در ابتدا تزیینات پارچه ها متأثر از اسلوب ساسانی بود ولی به تدریج جای خود را به طرح های اسلیمی و نقوش پیچیده مفصل گیاهی و طوماری همراه با نقوش جانورانی مختلف و صحنه های شاعرانه، داستانی، رزمی و عاشقانه مقتبس از داستانهای قدیم ایران داد. در اثر حمله مغول به دلیل ویرانی شهرها مراکز پارچه بافی اهمیت خود را از دست دادند، اما در عصر تیموری به پیشرفت تولیدات صنعتی و صادرات توجه زیادی شد چنانکه ابریشم یکی از ثروت های ایران محسوب می شد. شرق ایران آبادتر شد مخصوصاً خراسان در پارچه بافی معتبر گردید. نقاشی با موم روی پارچه مرسوم شد و در کل سیر تحول این صنعت در ایران رو به رشد بوده است. قرن دهم و یازدهم را به جرأت می توان عصر طلایی هنر پارچه بافی در ایران نامید اما در حال حاضر این فن ارزشمند در ایران از بین رفته است که این نوشتار به گوشه ای از دلایل آن نیز پرداخته است.

واژگان کلیدی: نقش، طراحی، پارچه، ایران اسلامی